

СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „ДИМИТЪР А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

Рецензия

на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Икономика и управление (търговия)“ към Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Изготвил рецензията: доц. д-р Симеонка Александрова Петрова, Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, катедра „Търговски бизнес“, научна специалност 05.02.18 „Икономика и управление (търговия)“

Основание за написване на рецензията: Участие в състав на Научно жури, определено със Заповед на Ректора на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов №231/29.03.2024 г. по открита процедура за публична защита на дисертационния труд

Автор на дисертационния труд: Елена Валериева Вълчева, d010421249, редовен докторант към катедра „Търговски бизнес“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов

Тема на дисертационния труд: „Изследване възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията“

I. Данни за докторанта

Докторант Елена Валериева Вълчева се обучава в редовна форма на докторантура в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, по докторска програма „Икономика и управление (търговия)“ към катедра „Търговски бизнес“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. Зачислена е в докторантура на 01.04.2021 г. за срок от три години. За научен ръководител е определена доц. д-р Петранка Мидова. През периода на обучение индивидуалният докторантски план се изпълнява съгласно заложените дейности. Отчислена е с право на защита в рамките на срока на обучение, като са изпълнени всички дейности по обучението, успешно са положени изпитите и са преминали семинари и курсове, както и са покрити минималните национални изисквания за придобиване на образователна и научна степен „доктор“.

През периода 2008-2012 г. докторант Елена Валериева Вълчева придобива образователно квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „Счетоводство и контрол“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. През 2013 г. придобива образователно-квалификационна степен „магистър“ и се дипломира по магистърска програма „Индустриален

мениджмънт“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. Владее английски език.

Представената от докторанта автобиография потвърждава, че разработеното дисертационно изследване е резултат от теоретични познания и практически придобит професионален опит в сферата на: създаване и обработване на счетоводни документи и регистри; изработване на отчети; обработване и въвеждане на отчети чрез специализиран софтуер. Докторантът притежава технически умения за текстообработка, работа с разнороден специализиран софтуер – счетоводен и административен.

II. Общо представяне на дисертационния труд

Рецензията е написана в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България – ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. От изготвените по процедурата документи е видно, че докторантът притежава способности за разработване на самостоятелно научно изследване и за разпространяване на получените резултати.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с общ обем от 216 страници и е структуриран, както следва: въведение – 5 стр.; три глави – 165 стр.; заключение – 4 стр.; библиография – 11 стр., обхващаща 105 източника на кирилица, латиница, 21 бр. нормативни източника и 7 бр. електронни източника; списък на фигурите – 3 стр.; списък на таблиците – 1 стр.; декларация за оригиналност и достоверност; приложения – 8 бр. с обем от 24 стр. Разработката е онагледена с 14 таблици и 38 фигури.

Използваните литературни източници са коректно обособени в общия списък. Организирането на дисертационното изследване показва литературна осведоменост и методологична подготвеност на докторанта.

III. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Дисертационното изследване е посветено на актуален и дискуссионен проблем, свързан с възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията. Насочването на научния интерес към логистичните транспортни услуги, разглеждани като компонент на управлението на веригата за доставки, както и към икономическите ползи от намаляване на времето за изпълнение и понижаване на величината на разходите за транспорт, показва много добра ориентация на дисертанта към значима за теорията и практиката проблематика.

Обект на изследването са цитирам „... български предприятия, извършващи търговска дейност, предлагачи и/или използващи транспортни услуги“. **Предмет на проучването** са цитирам „... логистичните транспортни услуги в търговията“. Формулирането на обекта и предмета на изследването

съблюдава целта на дисертационния труд. Поставената основна **изследователска цел** се свежда до съждението, че чрез анализиране и синтезиране на теоретико-методичен и емпиричен ресурс се спомагат адаптирането и апробирането на модел за изследване възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията и на тази база се формулират изводи и препоръки. За постигане на целта авторът определя пет **изследователски задачи**: 1) изясняване същностната характеристика на логистичните транспортни услуги и класифициране на видовете транспорт в търговията; 2) концептуално дефиниране значимостта на управлението на веригата за доставки в търговията; 3) адаптиране на модел за изследване на възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията на микро-, мезо- и макроравнище върху основата на съществуващото в икономическата литература познание; 4) апробиране на предложения модел за изследване на възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията; 5) извеждане на конкретни препоръки за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията, съблюдаващи получените изследователски резултати. Така очертаните изследователски задачи спомагат постигане на необходимата яснота на представяне и аргументиране на възприетите научни идеи.

Научното изследване подлага на верификация и доказва дефинираната от докторанта **изследователска теза**, свързана с възможностите за прилагане на подходяща система от показатели, интегрирани в модел за анализиране и оценяване на логистичните транспортни услуги на микро-, мезо- и макроравнище, детерминираща решенията на проучваните български предприятия за подобряване управлението на веригата за доставки в търговията.

Дисертационното проучване се основана на детайлно описан и обоснован от докторанта **методологичен апарат**, прилаганите методи за събиране и анализиране на данните, използваните методологични прийоми и тяхното влияние върху целостта на получените резултати. В процеса на изследването дисертантът въвежда **ограничителни условия**, които коректно откроява във въведението. Насочеността към научния проблем, интерпретиран в дисертационното изследване, позволява открояване на определени препоръки и новости за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията. Направеният литературен обзор предполага **анализиране на степента на разработеност на изследваната проблематика** от други автори и води до отразяване на собствено отношение на дисертанта по проучваните въпроси.

В цялост съблюдаването на очертаната теоретико-методологична рамка и възприетият изследователски инструментариум способстват разработването на дисертационния труд. Проучването на специализираната литература и детерминирането на проблемните въпроси дават основание на докторанта: да

приведе водещи постановки за мястото и същностната характеристика на логистичните транспортни услуги в търговията; да открие класификационни аспекти на видовете транспорт в търговията; да систематизира концептуални постановки за значимостта на управлението на веригата за доставки в търговията; да предложи измервателен апарат и методическа рамка на изследване на логистичните транспортни услуги в търговията на микро-, мезо- и макроравнище. С изследователска ценност са изложените практикоприложни аспекти на подобряване логистичните транспортни услуги в търговията, както и извеждането и апробирането на модел за изследване възможностите за подобряване логистичните транспортни услуги в търговията, като форма на оценяване на генерираните от тях икономически ползи.

В структурата на **въведението** (стр. 3-7) са включени основните компоненти, които следва да се определят в един дисертационен труд. Обоснована е актуалността на изследваната проблематика. Темата на проучването кореспондира с изведените задачи на разработката. Избрани са подходящи изследователски методи за осъществяване на цялостното научно проучване.

Глава първа (стр. 8-68) на дисертационната разработка е озаглавена „Теоретични аспекти на логистичните транспортни услуги и управление на веригата за доставки в търговията“. Върху основата на оценка на теоретични виждания и съждения в изложението дисертантът изяснява същността на понятието „логистични транспортни услуги“. Разграничават се базови постановки, които са концептуално свързани с дефинираното понятие. Детерминират се видовете транспорт в търговията. Доказвайки актуалността на темата, в първа глава докторантът представя значимостта на управлението на веригата за доставки в търговията.

Глава втора (стр. 69-106) е озаглавена „Методически аспекти на изследване на логистичните транспортни услуги в търговията“. В нея дисертантът в логична последователност представя: измервателен апарат и адаптиране на модел за изследване възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията; методическа рамка на изследване на логистичните транспортни услуги в търговията на микроравнище; методическа рамка на изследване на логистичните транспортни услуги в търговията на мезо- и макроравнище. Изследователският фокус се поставя върху адаптирането на модел за изследване възможностите за подобряване логистичните транспортни услуги в търговията.

Глава трета (стр. 107-172) е наименувана „Практикоприложни аспекти за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията“. В тази част на дисертационната разработка дисертантът представя емпирично насочени резултати от: изследване на логистичните транспортни услуги в

търговията на микроравнище; изследване на логистичните транспортни услуги в търговията на мезо- и макроравнище. В последния параграф се формулират изводи и препоръки за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията. В рамките на глава трета се извършва апробиране на разработения модел. Изследователска ценност имат получените от докторанта резултати върху основата на прилагането на подходяща система от показатели, интегрирани в модела за изследване възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги на микро-, мезо- и макроравнище. В края на трета глава са представени изводи и препоръки за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията.

В последната част на дисертационното изследване – **заключение** (стр. 173-176) дисертантът систематизира основни изводи и обобщения, до които достига в рамките на проведеното научно изследване, както и определя възможни насоки за последващи авторови търсения. Установява се обвързване на целта и задачите на проучването с получените резултати.

В цялост обемът и структурата на дисертационния труд отговарят в достатъчна степен на поставената от автора основна цел на изследването, което осигурява постигане на търсената завършеност. Представеното изложение се характеризира с необходимата аргументираност, позволяваща достигане до търсените изследователски резултати. При разработване на дисертацията се използва значителен брой литературни и информационни източници, възлизащи на 133 броя. Съществена част от приведените теоретични и емпирични данни са онагледени с помощта на уместно и релевантно разработени **14 (четиринадесет) таблици и 38 (тридесет и осем) фигури**.

Приведеното дотук дава основание за **преценката**, че **дисертационният труд покрива изискванията за структура и съдържание на разработка от такъв характер** и може да се определи като завършен научен продукт с доказателства за научни резултати.

В дисертационната разработка и автореферата, представени от дисертанта, не открих белези на плагиатство и некоректно ползване на чужди текстове. При написване на дисертационния труд **дисертантът се придържа към правилата на научната етика**. Използваните от докторант Елена Валериева Вълчева **език и стил на писане** са в съответствие със стандартите за научно изразяване. Спазени са изискванията за библиографско цитиране и позоваване. Литературните източници са използвани от дисертанта добросъвестно и коректно.

Авторефератът – на български и английски език, съпътстващ дисертацията, в обем от 49 страници, с необходимата пълнота и правдивост отразява съдържанието на разработката и постигнатите от автора научноизследователски резултати.

IV. Идентифициране и оценяване на научните и научно-приложни приноси в дисертационния труд

Представената от докторанта Справка за приносите в дисертационния труд съдържа четири приносни момента, което е в съответствие с чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ. Съдържанието на дисертационния труд показва, че дисертантът притежава задълбочени теоретични знания и способности за самостоятелни научни изследвания.

Един от формулираните приноси е теоретичен, два – методологични, и един – практически насочен. Теоретичният принос е свързан с: (1) върху базата на теоретична интерпретация, обобщаване и синтезиране на основни понятия, свързани с логистичните транспортни услуги в търговията, са изведени авторови дефиниции и е обоснована значимостта на управлението на веригата за доставки. Методологичните приноси се свеждат до: (2) посредством проучване на съществуващи в специализираната теория и практика постановки е очертана методическа рамка на изследването, като са открити показатели за изследване и анализиране на логистичните транспортни услуги в търговията на микро-, мезо- и макроравнище; (3) в резултат на систематизиране и представяне на последователност от етапи е адаптиран модел за изследване на възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията. Приносът с практически насочен характер се открива в: (4) въз основа на акумулиран емпиричен ресурс е апробиран изследователският модел в български предприятия, извършващи търговска дейност, и са формулирани конкретни препоръки за подобряване на осъществяваните логистични транспортни услуги.

Формулираните от докторанта приноси в дисертационния труд се определят като действителни и допълващи в определена степен основното теоретико-практическо познание по конкретно проучвания научен проблем.

V. Публикации и участие в научни форуми

Представеният към документите Списък на публикациите по темата на дисертационния труд на докторант Елена Валериева Вълчева представлява основание за преценката, че се постига **покриване на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор“** по реда на ППЗРАС в Р България. Докторантът е автор на 3 самостоятелни публикации – 1 от тях, публикувана в научното издание Годишен алманах „Научни изследвания на докторанти“ на Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. Отчетените от дисертанта публикации са в научни издания и оповестяват позначими резултати от осъщественото дисертационно изследване.

Докторантът взема участие в 7 научни форума по темата на дисертацията, част от които с международен характер.

VI. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към представената за рецензиране дисертация. Бих желала да препоръчам на докторант Елена Валериева Вълчева, основавайки се на мотивацията, която има, да продължи в бъдеще изследванията си в български предприятия, предлагащи и/или използващи логистични транспортни услуги в търговията. Препоръчвам също да публикува получените резултати в реферирани и индексирани научни издания в България и чужбина.

VII. Въпроси към дисертанта

В рамките на дисертационната разработка интерес представлява позицията на автора по следните въпроси:

1. Какви по-важни аргументи могат да се приведат в полза на възприетото в дисертацията твърдение, че управлението на транспорта е един от фундаментите на логистичната система, и върху тази основа да се обоснове зависимостта между обема на товарния транспорт и изменението на БВП на България?

2. В контекста на изследователската теза, защитавана в дисертационния труд, какви по-значими решения на българските предприятия, вземани на микроравнище, могат да детерминират подобряване управлението на веригата за доставки в търговията?

VIII. Заключение

Представеният дисертационен труд на тема „Изследване възможностите за подобряване на логистичните транспортни услуги в търговията“ представлява завършено научно изследване по актуална и значима тема за икономическата теория и практика. Дисертационната разработка е структурирана по възприетите в страната академични стандарти. Научният труд покрива изискванията на ЗРАСРБ и правилниците за неговото прилагане.

Приведеното ми дава основание с пълна убеденост да гласувам „за“ **присъждане на Елена Валериева Вълчева на образователната и научна степен „доктор“** в професионално направление 3.8. Икономика по докторска програма „Икономика и управление (търговия)“ и да предложи на почитаемото Научно жури да вземе положително решение.

Дата: 13 май 2024 г.
гр. Свищов

Изготвил рецензията: _____
(доц. д-р С. Петрова)